

נציבות תלונות הציבור על שופטים

לשכת הנציב פרופ' אליעזר ריבלין
משנה לנשיא בית המשפט העליון (בדימוס)

כ' אב, תשע"ח
1 אוגוסט, 2018
מספרנו: 374/18/תביעות קטנות אילת
אישי-סודי-למכותב בלבד

המתלונן:

מר איתמר לוין

הנילונה:

השופטת ליאורה אדלשטיין
בית המשפט לתביעות קטנות באילת
בת"ק 41982-02-17

בעניין:

תלונה שהתקבלה כלשכתנו ביום 31.5.18

החלטה

1. המתלונן, שאינו צד לתיק הנ"ל, נכח בדיון שהתקיים ביום 27.5.18 בפני השופטת ליאורה אדלשטיין. התלונה נסבה על התנהלותה במהלך הדיון.

עניינו של התיק בתביעה כספית שהגישו שני תובעים נגד עורך דין אשר לטענתם התרשל בטיפול בבקשתם. על פי הנטען, לשם פתיחת תיק חיים משותפים במשרד הפנים, נתבקשו התובעים לתרגם מסמכים בשפה הרוסית ולהגיש למשרד הפנים אישור נוטריוני של התרגום. לשם כך פנו לנתבע, עורך דין במקצועו, אולם כשהציגו במשרד את המסמכים שהכין עבורם, נתברר שהתרגום אינו קביל. הנתבע הוציא מטעמו הודעת צד ג' נגד משרד הפנים בה נטען, כי המשרד קיבל שלא כדין הנחייה חדשה שלא ידע אודותיה.

פרוטוקול הדיון משתרע על פני כ-4 עמ'. על פי הרשום בו, נכחו בדיון שני התובעים, הנתבע, בא כוחו ועד מטעמו, וכן מתמחה, נציגת הפרקליטות שיצגה את משרד הפנים (צד ג') ושתי נציגות של המשרד. לאחר שמיעת דבריהם של הנ"ל ולאחר שנתקיימה הפסקה, נרשם מפי הצדדים כי בהמלצת בית המשפט הם הגיעו להסכמה לפיה תידחה התביעה ללא צו להוצאות, וההסכמה קיבלה תוקף של פסק דין (עמ' 5).

2. המתלונן, עיתונאי והעורך המשפטי של אתר החדשות News1, נכח בדיון ותיאר אותו בכתבה שהופיעה ביום 31.5.18 באתר הנ"ל. על כתבה זו, אליה הוא מפנה, מבוססת תלונתו. בחרתי להביא את הכתבה כלשונה על מנת לשמר את מלוא תוכנה ועל מנת שלא לגרוע מהתרשמותו של המתלונן. וזו הכתבה:

News1 מחלקה ראשונה

יום חמישי 31 מאי 2018 08:02

הצטרפות ל-VIP

News1.co.il | תגובות

איתמר לוי

שיפוט מהיר / ליאורה אדלשטיין, בית המשפט באילת

משוא הפנים של השופטת אדלשטיין

"בית אילת"

לקוח שעלה מרוסיה תובע את עורך דינו לשעבר, שבעצמו מיוצג בידי עורך דין. פערי הכוחות הללו לא מונעים מהשופטת ליאורה אדלשטיין לנהל את הדיון בצורה חד-צדדית לחלוטין לטובתו של עורך הדין, תוך שהיא מאפשרת לו לטעון באריכות ובצורה בוטה - ובמקביל קוטעת בחוסר סבלנות ואף בלעג את הנתבע. לבסוף אף מבהירה אדלשטיין לתובע, כי החליטה לדחות את תביעתו - ומוטב לו שיסכים למחוק אותה, אחרת יחויב בהוצאות. האם אדלשטיין ראויה להיות שופטת? ספק רב

...

נדהם. מזועזע. רותח. אלו המילים המתארות את תחושותיו של הח"מ עם צאתו מאולמה של השופטת ליאורה אדלשטיין בבית משפט השלום באילת (יום א', 27.5.18). הדברים ייאמרו בצורה חדה וברורה: אדלשטיין נשאה פנים לנתבע שהוא עורך דין, ניהלה את הדיון בצורה מוטה, לא תיעדה בפרוטוקול כראוי את דבריה, פגעה לטובת הנתבע בסדרי הדיון - ואין פלא שבסופו של דבר דחתה את התביעה.

מדובר בתביעה קטנה שהגישו איגור קרב ובת-זוגו אלנה חושקובה נגד עו"ד מרדכי שטרית, שטיפל בבקשת ההתאזרחות של חושקובה מול משרד הפנים. טענתם היא, ששטרית הגיש את המסמכים בצורה פגומה ולכן הטיפול בבקשתם נדחה מספר חודשים - ובינתיים נגרם להם נזק. ייתכן שהם צודקים, ייתכן שזו תביעת סרק; מאופן ניהול הדיון על-ידי אדלשטיין, אין שום אפשרות להגיע למסקנה אובייקטיבית - כי ניהולו היה חסר כל אובייקטיביות.

למרות שכאמור הנתבע הוא בעצמו עורך דין, אפשרה לו אדלשטיין להיות מיוצג בידי עו"ד אריה פבר. הנימוק שלו: משרד הפנים - לו שלח הודעת צד ג' - מיוצג בידי עורך דין. אדלשטיין התעלמה לחלוטין מכך שהנתבעים אינם מיוצגים, וזאת בניגוד גמור להוראות החד-משמעיות של החוק בנוגע לתביעות קטנות. ומה שגרוע מכך: במקום לאזן קצת את המצב על-ידי סיוע סביר לתובעים - כפי שעושים שופטים מדי יום במצבים דומים - היא התייצבה לחלוטין לצידו של שטרית.

נותנת לנתבע לדבר לפני התובעים

זה התחיל בכך שאדלשטיין אפשרה לשטרית לטעון דקות ארוכות בפתח הדיון ולהטיח האשמות כבדות בתובעים - זי"פנים, רמאים - תוך התעלמות מכך שהוא הנתבע. אחרי דקות

אפשרה להטית האשמות

זה התחיל בכך שאדלשטיין אפשרה לשטרית לטעון דקות ארוכות בפתח הדיון ולהטיח האשמות כבדות בתובעים - זי"פנים, רמאים - תוך התעלמות מכך שהוא הנתבע. אחרי דקות ארוכות אמרה לו אדלשטיין: "אולי ניתן לתובעים לדבר ואז אדוני יגיב". זה לא עזר: שטרית המשיך לטעון בלהט ואדלשטיין אפילו לא עשתה ניסיון כלשהו להחזיר את הדיון למסלול הכי בסיסי שלו - קודם התובעים ואחר כך הנתבעים. יתרה מזאת: אדלשטיין נכנסה לתוכן טענותיו של שטרית, עיינה במסמכים שהגיש ואז עימתה איתם את התובע

לא קיבל רבע הזדמנות

אדלשטיין ממשיכה להקשות על קרב - שלא קיבל אפילו רבע הזדמנות לטעון את טענותיו בצורה מסודרת: "אדוני צריך להשיב למה שאני שאלתי כרגע. שאלתי את אדוני שתי שאלות ואדוני לא ענה לי: מה היה הנזק שנגרם לכם, ולמה לא הלכתם מיד לנוטריון אחר". היא ממשיכה ללחוץ על קרב ומבקשת לראות את המסמכים שהגיש למשרד הפנים. קרב משיב שהמסמכים במשרד הפנים, ואדלשטיין מגיבה בטון לעגני: "ואדוני לא שומר לעצמו העתק? זה יכול ללכת לאיבוד". רק מאוחר יותר יצליח קרב להסביר, שהעתק נמצא אצל עורך דינו הנוכחי

מתי היא כן מתעוררת

שטרית ממשיך לתקוף, והפעם - את משרד הפנים. בפיו טענה חמורה הגובלת בשחיתות: המשרד מעדיף

עורך דין מסוים ונתן לו מונופול. למרות חומרת הדברים ולמרות שאינם קשורים לתיק, אדלשטיין לא מעירה. שטרית מתחמם: "אני אגיד, גם על מסיבת הסילבסטר" - הוא מטיח בנציגי המשרד. אדלשטיין לא מעירה. מתי היא כן מתעוררת? כאשר קרב מבקש להגיש מסמכים. "למה אני צריכה את זה?", היא שואלת - אחרי דקות ארוכות בהן אפשרה לשטרית להכפיש את קרב

ארוכות אמרה לו אדלשטיין: "אולי ניתן לתובעים לדבר ואז אדוני יגיב". זה לא עזר: שטרית המשיך לטעון בלהט ואדלשטיין אפילו לא עשתה ניסיון כלשהו להחזיר את הדיון למסלול הכי בסיסי שלו - קודם התובעים ואחר כך הנתבעים. יתרה מזאת: אדלשטיין נכנסה לתוכן טענותיו של שטרית, עיינה במסמכים שהגיש ואז עימתה איתם את התובע.

אדלשטיין עשתה עוד ניסיון: "לפני שאדוני ימשיך, בסופו של דבר אדוני הוא הנתבע פה ולא התובע", אמרה לשטרית ופנתה ל-קרב: "אני מבקשת להבין מאדוני מה הנזק שנגרם". לא עוזר. שטרית ממשיך לדבר, ואדלשטיין זורמת איתו. היא מאמצת את טענותיו ומפנה אותן ל-קרב: "למה אדוני לא עשה את כל זה?". קרב מתחיל לענות, אבל אותו - אדלשטיין קוטעת: "לא אכפת לי מכל התהליך. מדובר פה במסמך אחד קטן, אדוני. אני מנהלת את הדיון!". מעניין איפה הייתה כבוד השופטת המנהלת כעת שטרית השתלט על הדיון.

אדלשטיין ממשיכה להקשות על קרב - שלא קיבל אפילו רבע הזדמנות לשטוח את טענותיו בצורה מסודרת: "אדוני צריך להשיב למה שאני שאלתי כרגע. שאלתי את אדוני שתי שאלות ואדוני לא

ענה לי: מה היה הנזק שנגרם לכם, ולמה לא הלכתם מיד למוטריין אחר". היא ממשיכה ללחוץ על קרב ומבקשת לראות את המסמכים שהגיש למשרד הפנים. קרב משיב שהמסמכים במשרד הפנים, ואדלשטיין מגיבה בטון לעגני: "ואדוני לא שומר לעצמו העתק? זה יכול ללכת לאיבוד". רק מאוחר יותר יצליח קרב להסביר, שההעתק נמצא אצל עורך דינו הנוכחי.

שטרית טוען, כי עורך דינו של קרב השתמש בתרגומים שהוא-עצמו הכין ואף מספר מה היה אצל אותו עורך דין - ואת זה כמובן אין לו שום דבר לדעת, אבל אדלשטיין לא מתערבת. חוץ מזה, אם שטרית מדבר כעת בתור עד - אדלשטיין הייתה חייבת להזהיר אותו ולהעמיד אותו לחקירה נגדית. זה לא נעשה. היא גם אינה מעירה לו כאשר הוא שב ומטיח הכפשות בתובעים. חוץ מזה, מדי פעם מתערב פבר בדיון - בניגוד לנהל הברור, לפיו רק עורך דין אחד יכול לטעון, כולל אם הוא הנתבע, אבל כבר ראינו, שבשיטת אדלשטיין הנהלים חלים בצורה מפלה.

מתעלמת מהלעג על התובע

אדלשטיין תוקפת ללא רחם את קרב על התביעה ומאמצת במלואו את הנרטיב של שטרית: התביעה הוגשה כאשר הנזק לא התגבש, טענות שהוא מעלה כעת אינן כתובות בה. בהחלט ייתכן שזה נכון, אבל כאשר מדובר בתביעות קטנות ובוודאי כאשר רק עד אחד מיוצג - רוב השופטים יתייחסו לכך בהרבה פחות חומרה. קרב טוען שהעיכוב במסמכים מנע מבית-דיון למצוא עבודה, ושטרית פונה אליה בלעג: "עשו לך מסמכים; יש לך עבודה?". אדלשטיין לא מגיבה. קרב מתלונן ששטרית מאשים אותו בשקרים ובזיופים. אדלשטיין לא מגיבה.

שטרית ממשיך להעלות טענות שבמקרה הטוב הקשר שלהן לתיק הוא קלוש בלבד, קרב מעיר זאת - אבל אדלשטיין (כמובן) מאפשרת לשטרית להמשיך. ואז היא מנסחת עבורו את טענותיו: "אדוני בעצם אומר שהיה להם חלון זמן והם פספסו". שטרית לא אמר את זה, אבל הוא קופץ על הניסוח כמוצא שלל רב - ולמה לא? בית המשפט ירד למגרש ותפס צד.

שטרית ממשיך לתקוף, והפעם - את משרד הפנים. בפיו טענה חמורה הגובלת בשחיתות: המשרד מעדיף עורך דין מסוים ונתן לו מונופול. למרות חומרת הדברים ולמרות שאינם קשורים לתיק, אדלשטיין לא מעירה. שטרית מתחמם: "אני אגיד, גם על מסיבת הסילבסטר" - הוא מטיח בנציגי המשרד. אדלשטיין לא מעירה. מתי היא כן מתעוררת? כאשר קרב מבקש להגיש מסמכים. "למה אני צריכה את זה?", היא שואלת - אחרי דקות ארוכות בהן אפשרה לשטרית להכפיש את קרב.

לועג גם לנציגת משרד הפנים

נציגת משרד הפנים מציגה את עמדת המשרד, אדלשטיין מציגה שאלות - ואז שטרית נדחף: "על סמך מה את אומרת?". למרות שהוא מתערב בתוך דבריה ולמרות שאין המדובר כאן

בעדות ובחקירה נגדית, אדלשטיין לא מגיבה. כאשר פבר ונציגת המשרד מתווכחים בהרמת קול ליד הדוכן, אדלשטיין שותקת - עד שהיא פותחת את פיה כדי להסכים עם שטרית. "מזר ותמוה", היא אומרת על עמדת משרד הפנים. פתאום יש לשטרית הברקה: הוא שם לב שנציגת משרד הפנים היא מתמחה, וטוען שבכלל אסור לה להופיע בבית המשפט. אדלשטיין אומנם מנפנפת אותו בנקודה הזאת, אבל זה מאוד מעט מדי ומאוד מאוחר מדי.

אדלשטיין בודקת את החוק ואת תקנות הנוטריונים, ומגיעה למסקנה שיש ממש בטענותיו של שטרית נגד סירובו של משרד הפנים לקבל את המסמך שהכין. הלה רואה שיש לו רוח גבית ועובר לפסים אישיים: "מה שאת אומרת כרגע הוא בלתי הגיוני בעליל ואני לא יודע מתי התחלת ללמוד משפטים", הוא אומר לנציגת המשרד. למותר לציין, שגם זה עובר בלי תגובה מהדוכן.

אדלשטיין הקציבה לתיק 15-20 דקות, אבל מאחר שאיבדה לחלוטין את השליטה על המתרחש באולם והעבירה אותה לידי שטרית - היא מגלה שחלפו 45 דקות והדין אינו מתקרב לסימו. היא מדברת על כך שתדחה אותו ותקציב שעה שלמה - ואז מאפשרת לשטרית להמשיך לטעון.

כעת עושה שטרית משהו שלמיטב זכרוני לא ראיתי מעולם: הוא פונה לעד מטעמו, עו"ד רדיאן נגר, ומבקש ממנו לספר על הבעיות שלו מול משרד הפנים. שטרית כנראה מרגיש שהאולם שייך לו ושהוא יקבע מי ידבר מתי - ואולי בצדק, כי אדלשטיין דווקא מוכנה לשמוע את נגר ואף מציגה לו שאלות. מיד נראה כיצד הדקות הספורות הללו הופכות לשערורייה.

שערוריית ה"עדות" שלא הייתה

למרות שכבר חלפו 50 דקות, אדלשטיין ממשיכה להציג שאלות ל-קרב - ואז מאפשרת גם לשטרית לחקור אותו, ממש באש צולבת. היא כמוכנ נותנת לו להציג שאלות גם לנציג משרד הפנים. קרב מנסה להסביר מדוע השתתה בהגשת המסמכים וחוטף מאדלשטיין מקלחת של צוננין: "אדוני, זה סתם דיבורים. אדוני! אדוני יכין לי רשימה של כל הדברים שהוא היה צריך לתת למשרד הפנים באפריל [2016] ומתי הוא הגיש אותם. עכשיו להגיד לי שהדברים מתארכים - זה סתם, אני לא מאמינה לזה ואדוני לא הוכיח את תביעתו".

אחרי עוד כמה דקות של חילופי דברים בניצוחו של שטרית, מסבירה אדלשטיין ל-קרב מדוע תביעתו אינה יכולה להתקבל: אם הייתה אפשרות חוקית להגיש את המסמכים בדרך ששטרית הגיש אותם, ואז החליט משרד הפנים בצורה שרירותית שלא לקבל אותם - אין לו עילת תביעה נגד שטרית. אדלשטיין מוסיפה: "אם אני צריכה לתת פסק דין, אני אשווה בין חוק הנוטריונים לתקנות הנוטריונים, ואני אתייחס לעדות של עו"ד נגר". זו השערורייה עליה דיברנו: נגר לא הזהיר, לא הועמד לחקירה נגדית - ולכן לא העיד, חד וחלק. אבל אדלשטיין לוקחת את הדברים שנזרקו לחלל האולם, לא אומרת ולא עומתו - ומשתמשת בהם נגד התובע.

לבסוף מציעה אדלשטיין ל-קרב להסכים לדחיית תביעתו ללא צו להוצאות. הוא אינו מסכים והיא עוברת לכמעט-איום: "אם אני אתן פסק דין שבו אני דוחה את התביעה, אני אחייב את אדוני בהוצאות. או שתגיעו לפשרה. הסברתי למה אני אדחה". חשוב לומר, כי בתי המשפט נוהגים - בפרט בתביעות קטנות - להזהיר שהצד המפסיד עלול לשאת בהוצאות, אך מעולם לא שמעתי שופט אומר בצורה כה חד-משמעית גם מה יהיה פסק דינו וגם שיטיל הוצאות. ומובן שיש לראות את הדברים על מה שהתחולל בשעה הקודמת.

קרב יוצא לכמה דקות לדבר עם בת-זוגו, ובדרך החוצה מפטיר: "כל הזמן הערות מהצד - 'שקרנים' וכאלה". אדלשטיין: "אז לא תהיינה הערות מהצד". כן, עכשיו היא מזכרת. קרב חוזר ומודיע שקיבל את ההצעה, אבל אז קופץ שטרית ודורש הוצאות. סוף-סוף אדלשטיין מזכירה לו מי בעל הבית: "אני רושמת הסכמה". שטרית: "אני לא צריך את ההוצאות, זה לטובת אוצר המדינה". אדלשטיין: "אוצר המדינה מוחל". שטרית: "אבל אני לא מוחל" וממשיך לטעון. אדלשטיין: "זו הייתה הצעת בית המשפט, אדוני לא אמר שאינו מסכים וזה מה שהתובע הבין".

שטרית נסוג ומוסיף בקול: "אני אטפל בהם בדרכי שלי". עלי להודות, כי כאן כבר לא יכולתי להתאפק ושאלתי בקול: "מה זה היה?". שניים מהנוכחים השיבו לי ששמעתי היטב - זה היה איום; "ככה זה באילת", אומרת אחת מהן, גם בהתייחס לאופן ניהול התיק. אבל אדלשטיין הצליחה לא לשמוע גם את האיום הזה, או חמור מכך - לשמוע ולהתעלם ממנו.

השורה התחתונה: ליאורה אדלשטיין נהגה במשוא פנים מובהק, כמותו לא ראה הח"מ במאות האולמות בהם ביקר ובמאות הדיונים בהם ישב. ליתר דיוק: אפילו לא משהו המתקרב לו. לקוח עולה מרוסיה ובת-זוג שמעמדה לא ברור מול שני עורכי דין ישראלים הפועלים באילת - והיא לקחה את הצד החזק, שאליו היא כנראה מרגישה הרבה יותר מחוברת. אדלשטיין הייתה חכמה על חלשים והפגינה יראה מפני החזקים.

כאמור, ייתכן שמבחינה עובדתית ומשפטית אדלשטיין צדקה והתביעה הייתה חסרת יסוד.

31.5.2018

משוא הפנים של השופטת אדלשטיין

אבל כאשר היא מאפשרת לנתבע לטעון ראשון וללא הפרעה, להכפיש את התובעים שוב ושוב ללא הערה, להחליט מי מדבר מתי, להיכנס לדבריה - אדלשטיין יוצרת חשש כבד שפסק הדין היה מוטה כשם שניהול הדיון היה מוטה. וכאשר היא מעלה טענות עבור הנתבע, קשה עד מאוד לסמוך על האובייקטיביות של ההצעה שלה לתובעים. מה שהתרחש בדיון הזה מצריך בחינה מעמיקה שבסיומה מענה על השאלה: האם ליאורה אדלשטיין ראויה להיות שופטת בישראל.

איתמר לין

תאריך: 29/05/2018 | עודכן: 29/05/2018

3. פנינו אל השופטת לשם קבלת תגובתה לתלונה. בנוסף פנינו אל התובע, אל הנתבע עו"ד מרדכי שיטרית, אל בא כוחו עוה"ד אריה פבר, ואל גב' עתליה ניני, מתמחה (מפרקליטות מחוז דרום (אזורחי)) אשר ייצגה בדיון את משרד הפנים. התובע לא השיב למכתבנו אליו, ולא עלה בידיו ליצור עמו קשר בטלפון. אשר לנתבע, עו"ד שיטרית, הרי שחרף פניות חוזרות אליו, בכתב ובעל פה, לא התקבלה תגובתו לתלונה. שתיקתו אומרת דרשני.

4. בתגובתה לתלונה מסרה השופטת, כי הדיונים באולמה מתנהלים באווירה נינוחה, מכבדת ובאופן מקצועי וענייני, כפי שהתנהל, לדבריה, גם הדיון נשוא התלונה. המתלונן, כך היא כותבת, הוא בלוגר, שפרסם ביקורת על דיון שהוביל להחלטה שניתנה בתיק, בהסכמת הצדדים, זאת כאשר הוא אינו צד לתיק, אינו בקיא בפרטיו ואינו חשוף להחלטות שניתנו בו וכאשר לא הוגשה תלונה על ידי מי מהצדדים בתיק זה.

5. בניגוד מוחלט לנטען בתלונה, כך היא כותבת, הרי שכבר בתחילת ההליך, ובשים לב לכך שהנתבע הוא עורך דין בעצמו, היא איפשרה לתובע למנות לעצמו עורך דין לפי האמור בסעיף 63(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, אולם התובע, משיקוליו, בחר, לדבריה, שלא לעשות כן. בהחלטתה מיום 8.11.17 (שצורפה לתגובה) נכתב: "היות והנתבע הוא עורך דין אני מתירה לתובע ולצד ג' להיות מיוצגים על ידי עורך דין בשעת הדיון הקבוע". בנוסף, כך היא כותבת, לתובע, "ששלט בשפה העברית היטב" למרות היותו עולה חדש, ניתנה מלוא האפשרות לשטוח טענותיו, ובמהלך הדיון היא אף סייעה לו, בין היתר, בכך שהפנתה שאלות לנתבע ולעד מטעמו (עו"ד נגר) בעניינים שעלו מגרסתם, כפי שעולה מהפרוטוקול.

6. עוד מסרה השופטת, כי טרם שהיא נכנסת לאולם, היא קוראת את התיק ומכינה אותו לדיון, וכדי לייעל את ההליך ולמקד את הדיון בשאלות המהותיות הטעונות הכרעה - בהינתן שבהליך תביעה קטנה אין בית המשפט קשור בסדרי הדין הנוהגים בבית משפט (סעיף 62(ב) לחוק בתי המשפט) - היא מוצאת לנכון לעיתים להתחיל דווקא בקבלת מענה מהנתבע לטענות התובע, כפי שנעשה במקרה זה. מכאן ועד המסקנה שהדיון נטה לטובת הנתבע קיים לדעתה

פער רב. יתרה מכך, כך היא מציינת, כעולה מפרוטוקול הדיון, הנתבע ביקש להקדים ולטעון טענה מקדמית.

השופטת הטעימה גם, כי איננה מאפשרת שיח מעליב באולם וכל אמירה פוגענית שנאמרת באולם ונשמעת על ידה, "גוררת גינוי מידי".

7. השופטת הביעה צער על תחושתו "הסובייקטיבית המוטעית" של המתלונן, לפיה ההליך נטה מראש לטובת הנתבע. מקורה של תחושה זו, כנראה, כך היא כותבת, בחוסר בקיאותו של המתלונן בפרטי התיק, ובעובדה שלא היה חשוף להחלטות קודמות שניתנו בו, כמו גם לראיות שהוגשו. המסקנות שהובילו למתן המלצתה לצדדים התגבשו, כך היא כותבת, על בסיס הטענות שנטענו והראיות שהובאו בפניה, וככל שצד אינו מרוצה ממסקנות אלה, פתוחה בפניו הדרך להשיג על ההחלטה לפני ערכאת הערעור. עוד מסרה השופטת, כי תוך כדי שמיעת הראיות - ולאחר שהתגבשו אצלה מסקנות בדבר צדקת טענות "התובע" [כך במקור] - המליצה לתובע לדחות את התביעה ללא צו להוצאות. יתרה מכך, כך היא מדגישה, היא איפשרה לו לצאת מהאולם ולהתייעץ וכך עשה, וכשחזר הסכים להצעתה. העובדה שעמדה על כך שלא יושתו על התובע הוצאות לאחר שחזר והסכים שהתביעה תידחה ללא צו להוצאות, מלמדת לדעתה את ההיפך מהטענה, כאילו פעלה במשוא פנים.

8. בסיום תגובתה, מפנה השופטת לתגובת מיום 30.5.18 שכתב ב"כ הנתבע, עו"ד פבר, בתגובה לכתבה - שפורסמה באותו מקום [בעתון בו פורסמה הכתבה] - ואשר הובאה לתשומת לבה מספר ימים לאחר הפרסום. בתגובת (שצורפה לתגובת השופטת) נכתב, בין היתר, כי עו"ד פבר הופתע ממה שפרסם המתלונן, כי התובעים לא פירטו בכתב התביעה את מרכיבי הנזק ולא הביאו אף בדל ראיה לנזק. "הם נשאלו ע"י כבוד השופטת, פעם ועוד פעם, מה הנזק שלמעשה נגרם להם". משלא הוכח נזק, היה על בית המשפט - כך נכתב בתגובת - לדחות את התביעה ולחייב את התובעים בהוצאות הנתבע. אולם השופטת, כך נכתב בתגובת, לפני משורת הדין, באה לקראתם וניסתה בכל זאת לברר ולמצוא איזה מחדל של הנתבע ו/או של התנהלות צד ג', ומרבית זמן הדיון עסק בעניין זה בלבד. מדובר בנסיון של השופטת לסייע לתובעים, ולא היה, כך נכתב, שום משוא פנים מצידה כלפי הנתבע. לדברי הכותב, פסיקתה של השופטת לא מובנת, שכן היה עליה, לדעתו, לחייב את התובעים בהוצאות הדיון והנתבע, אולם שלא מתוך זלזול כתובעים או משוא פנים לנתבע, היא המליצה על דחיית התביעה ללא חיובם בהוצאות. עוד כתב עו"ד פבר בתגובת:

"חבל ועצוב שאפשר לנצל את המקלדת ולהשמיץ אחרים, מבלי לבקש את תגובתם ואפילו מבלי ליידעם אודות הפרסום ורק במקרה, נחשפתי לטור הנ"ל - כאשר שמעתי מאחרים שהדיון מוזכר באינטרנט. חבל. חבל. חבל. מן הראוי

שהכותב ילמד מהשופטת קצת ענווה ודרך ארץ ושלא יובן לא נכון, לא בכל התיקים מול כבוד השופטת אדלשטיין, אני בצד 'המרוצה'."

9. עו"ד פבר, ב"כ הנתבע, דחה בתגובה לפנייתנו אליו את הטענה לפיה השופטת נהגה בתובע בחוסר סבלנות או בלעג. לדבריו, מיד בפתח הדיון, כאשר השופטת הבחינה שהנתבע, כמו גם נציגת הפרקליטות, יושבים על הספסלים הקדמיים, היא הורתה לתובע להעתיק את מקומו משורת הקהל ולעבור לשבת לפנייה. לאורך כל הדיון, ניסתה השופטת, לדבריו, להוביל בנועם את התובע במסלול התביעה, אל נקודת המוצא העיקרית בתביעת נזיקין – בירור הנזק והוכחתו. ברם, כך הוא כותב, כפי שכבר הדבר בא לידי ביטוי בכתב התביעה, התובעים לא פירטו נזק כלשהו ולא הביאו כל בדל ראיה לנזק שנגרם להם, ככל שטענותיהם נגד הנתבע יתקבלו. הכתבה שפרסם המתלונן, כך כותב עו"ד פבר, מבטאת את "היד הקלה על המקלדת ואת המהירות בה כל דכפין יכול לשפוך דם רעהו, אף מבלי לנסות להבין את שראו עיניו".

אשר לטענת המתלונן בדבר ייצוגו של הנתבע במשפט על ידי עורך דין, היפנה עו"ד פבר להחלטה מיום 8.11.17. אלמלא ייצוגו של הנתבע, היה באופן ניהול הדיון עיוות משווע, "שעה שהצדדים יכולים לטעון בלי מעורבות 'אישית' בתיק, כמו גם לחקור ולהיחקר בחקירה חוזרת, דבר שהיה נמנע מעו"ד שטרית לולא היה מיוצג". לדעתו, אין בבחירת התובעים, בדיעבד, להימנע מייצוג, כדי לפגוע בזכותו של הנתבע להיות מיוצג. מכל מקום, כך ממשיך עו"ד פבר, "כבוד השופטת דווקא הקשתה ללא לאות על עו"ד שטרית, באופן המשקף את שמירת זכויות התובעים, לאור בחירתם שלא להיות מיוצגים".

10. עו"ד פבר ממשיך וכותב, כי לאחר שהשופטת פנתה לתובע והורתה לו לשבת ב"שורת התובעים", היא ביקשה שיסביר מהו הנזק שנגרם. אז פנה הנתבע אל השופטת וטען כי לפני בירור התביעה, עליה, כמקובל, לדון בטענות הסף שהגיש, ובהן הטענה כי הוא פעל בהתאם לתקנות ולנוהל המקובל כפי שנהגו במועד הרלבנטי, ודווקא צד ג' - משרד הפנים - הוא ששינה את נהליו בניגוד לתקנות ובכך גרם עוול לתובעים. עו"ד פבר מציין כי הנתבע ביקש גם לדון בטענה המקדמית לפיה בהיותה של התובעת 2 מובטלת ובלי אשרת שהייה מסודרת ארוכת טווח בישראל, יש להתנות את בירור התביעה בהפקדת ערובה על ידה לכיסוי הוצאותיו.

מעבר לכך ששאלת המחלוקת בין הנתבע לבין משרד הפנים עלתה כבר בבקשה לדחות את התביעה על הסף, בירור התביעה יכול היה להיעשות, כך לדברי עו"ד פבר, בשני מסלולים. האחד, הוכחת הנזק – ככל שנגרם, ולאחר מכן בירור המחלוקת בין הנתבע למשרד הפנים לעניין האחריות לנזק זה. לו היתה השופטת בוחרת בנתיב זה, היה הדיון לשיטתו מסתיים כעבור מספר דקות מאחר שלתובעים לא היתה כל טענת נזק אמיתית כנגד מי מהצדדים. לדעתו, השופטת בחרה לברר את שאלת החבות תחילה, אולי דרכה תמצא מזור לתובעים בקידום

תביעתם. לא היה כאן, לדעתו, משום קיפוח של התובע ו/או התנשאות מזלזלת כלפיו. דווקא הוא, עו"ד פבר, חש לאורך כל הדיון שהשופטת חסה על התובעים בשל בחירתם שלא להיות מיוצגים, בידיעה כי משרד הפנים אמור להיות מיוצג וכי הנתבע הוא עו"ד, ובחרה, לדבריו, להיות לתובעים לפה, עד כמה שהתקנות מאפשרות זאת בביהמ"ש לתביעות קטנות.

11. לדברי עו"ד פבר, הפרוטוקול משקף בקירוב את שהתרחש דיון, ועולה ממנו שהתובע לא הצליח להראות איזה נזק נגרם לתובעים (מעבר לכך שבתקופה הרלבנטית התובעת לא יכולה היתה לעבוד משום שהיתה בחופשת לידה וגם היתה צריכה לעזוב את הארץ כדי להגיש את הבקשה בהיותה בחו"ל). מתוך התחשבות בתובעים, כך הוא כותב, דחתה השופטת את התביעה בלי לחייב אותם בהוצאות, למרות שלנתבע נגרמו הוצאות בגין הייצוג. עוד הוסיף, כי כשקרא את הכתבה וכמי שנכח בדיון, כמו גם מהלשון המשתלחת של המתלונן, הוא קיבל את הרושם "שלמתלונן יש עניין אישי בתביעה או שיש לו עניין מיוחד לפגוע בשופטת".

12. המתמחה - נציגת הפרקליטות שייצגה את משרד הפנים, גב' ניני, מסרה בתגובתה, כי "הדיון התנהל באי סדר במידת מה". למיטב זיכרונה, "במרבית הזמן טען הנתבע, בשעה שלא ניתנה לה אפשרות להציג את עמדת משרד הפנים באופן סדור ורציף, וגם לתובע 1 לא ניתנה אפשרות כזו". במהלך הדיון טען הנתבע, כי החלטת משרד הפנים שלא לקבל את התרגום, כפי שהגישו התובעים, מקורה בהחלטה אישית שניתנה על ידי נציגה מהמשרד שנכחה בדיון כעדה, אשר יש לה יחסי חברות עם עו"ד שדובר רוסית, כפי שנאמר בפרוטוקול. למיטב זכרונה, כך היא כותבת, השופטת לא הגיבה לאמירה זו של הנתבע. לאחר דקות ארוכות, העבירה נציגה זו לבית המשפט את הנחיית המשרד לפיה הוא פועל, המוכיחה כי היא פעלה ופועלת על פי הנחיות ברורות, ולא מתוך "יחסי חברות" כטענת הנתבע.

למיטב זיכרונה, כך ממשיכה הגב' ניני, אמר הנתבע ביחס לתובעים "אני אטפל בהם בדרכים שלי", והשופטת לא התייחסה לאמירה זו. כמו כן, הנתבע פנה אליה, באופן אישי ואמר לה "כמה זמן למדת משפטים", וגם לכך היא, השופטת, לא הגיבה. עו"ד פבר התערב מפעם לפעם בדיון, כותבת הגב' ניני, והשופטת איפשרה לעו"ד נגר, עד מטעם הנתבע, לדבר ללא אזהרתו. למיטב זכרונה, השופטת הפנתה לעו"ד נגר שאלות. גם ארועים אלו, כך היא כותבת, לא תועדו במדויק בפרוטוקול.

13. אשר לטענת המתלונן, כי השופטת "תוקפת ללא רחם את קרב [התובע] על התביעה ומאמצת במלואו את הנרטיב של שטרית" מסרה הגב' ניני, כי למיטב זכרונה אכן השופטת אימצה את עמדת הנתבע. באשר ליחס שניתן לתובע, התרשמותה היא כי "ניכר שבית המשפט הנכבד הפגין כלפיו נוקשות במידת מה". על פי התרשמותה, השופטת לא נדרשה לעמדת משרד

הפנים לעומק, חרף הפנייתה לסעיפי חוק רלבנטיים בסוכרה כי העניין לא דרוש להכרעה בתביעה כפי שהוגשה, והשופטת התמקדה בעמדת הנתבע במחלוקת שבינו לבין משרד הפנים. למיטב זכרונה, השופטת הבהירה שמדובר בתביעה קטנה, ואין זו הפלטפורמה לדון במחלוקת שבין המשרד לבין הנתבע. עוד הוסיפה, כי גם אם היה לתובעים זמן נוסף, לא בהכרח היה בכך כדי לסייע להם בקבלת הסעד שביקשו.

14. ומכאן למסקנותיי.

תכופות המתלונן הוא צד למשפט, מי שתוצאות המשפט חשובות לו, ואת אכזבתו, אם ישנה כזו, מן ההליך ותוצאותיו, יש המבקשים לעתים, להביא בחשבון הבדיקה. במקרה זה המתלונן אינו צד למשפט. נוכחותו באולם המשפט באה במסגרת עבודתו כעיתונאי המסקר, בין השאר, באופן שוטף, את הדיונים בבתי משפט שונים ברחבי הארץ. המתלונן הוא בהשכלתו משפטן והוא משמש כעורך המשפטי של עיתון חדשות חשוב ("בלוג" בלשונה של השופטת). אין כל בסיס להשערה חסרת הבסיס, שמעלה ב"כ הנתבע בדבר הרושם שלמתלונן יש "עניין אישי בתביעה או שיש לו עניין מיוחד לפגוע בכבוד בשופטת". מי שמתלונן על ניצול לרעה של המקלדת (כדברי עו"ד פבר בתגובת שפרסם) ראוי שיהיה זהיר בניצולה של המקלדת לצורך העלאת השערות בעלמא. על פני הדברים ניתן להתרשם, כי אין מדובר כאן ב"תחושתו הסובייקטיבית המוטעת" של המתלונן, כדברי השופטת, אלא בתחושתו האובייקטיבית של מי שאין לו עניין אישי בנושא התלונה.

15. לא כל התלונות המגיעות לשולחני כתובות בדרך המצליחה להעלות על הנייר, בצורה בהירה ומפורטת, את "הצבע" שאופף את הנסיבות - נשוא התלונה - במסגרת הכובלת של הכתיבה הדו-גוונית, שחור על גבי לבן. התלונה במקרה זה היא כזו. יש בה כדי להעביר אל הקורא המרוחק את האווירה ששררה באולם באותו יום.

המתלונן, כאמור, לא היה צד למשפט. ישוב היה בקהל והשקיף מן הצד. יש חשיבות לנקודת מבטו של המשקיף מהצד, שהרי האמון שרוכש הציבור לבית המשפט ניבט בדרך כלל במשקפיו של מי שמשקיף מן הצד על מלאכת השיפוט. יש חשיבות לאספקלריה הנשקפת בעיניו של המשקיף אפילו הוא מרוחק מעיסוק במקצוע המשפט. יש ערך מוסף להתרשמותו של משקיף כזה כשהוא גם בקיא בהלכות המשפט. התלונה כאמור מדברת בעד עצמה, אולם במקרה זה ביקשתי מן המתלונן, וקיבלתי מידי, את הרשימות שערך בזמן אמת, באולם בית המשפט. הרשימות מאששות את נוסח התלונה.

16. יתרה מזו, גם אם נערוך את הבדיקה לאור ההנחה – שאין לה מקום במקרה זה – כי מדובר כאן בשתי קבוצות: המתלונן מצד אחד והנילונה מן הצד האחר, התוצאה לא תשתנה. הנחה כזו מחייבת לבדוק את מידת האובייקטיביות של כל אחת מן השתיים: עמדת המתלונן ועמדת הנילונה. כך גם לגבי העמדה אותה הביא ב"כ הנתבע. התלונה, כזכור, נסבה על משוא פנים לטובת מרשו - הנתבע. כשאלה ההנחות, ישנו משקל מיוחד לעדותה של נציגת הפרקליטות שייצגה את משרד הפנים - עובדת ציבור המייצגת משרד ממשלתי. עדותה מאשרת בפועל, ובזהירות הראויה, "ולמיטב זכרונה", את עיקר התלונה.

17. נציגת הפרקליטות כותבת, כאמור, כי "הדיון התנהל באי סדר במידת מה", "בית המשפט איפשר לנתבע לטעון במשך זמן רב, בעוד שמשרד הפנים, ולמיטב זכרוני גם התובע 1, לא זכו לייצג עמדתם באופן סדור ומפורט", כי השופטת איפשרה לעו"ד נגר, עד מטעם הנתבע, לדבר "ללא אזהרתו" (על פי התלונה השופטת הסתמכה אחר כך על "עדותו" בפניותיה למתדיינים - א.ר.). עוד היא כותבת, כי "עו"ד פבר התערב מפעם לפעם בדיון".

אשר לטענת המתלונן כי השופטת "תוקפת ללא רחם את [התובע] ומאמצת במלואו את הנרטיב של [הנתבע]", כותבת נציגת הפרקליטות, כי אכן למיטב זיכרונה השופטת אימצה את עמדת הנתבע. לגבי היחס שניתן לתובע התרשמותה היתה, כי "ניכר שבית המשפט הנכבד הפגין כלפיו נוקשות במידת מה". היא מאשרת כי הנתבע עלב בה ובנציגת משרד הפנים, והשופטת לא הגיבה, וכי הנתבע אמר ביחס לתובעים "אני אטפל בהם בדרכים שלי" "והשופטת לא התייחסה לאמירה זו". דברים אלה תומכים בהתרשמותו של המתלונן ממהלך הדיון.

18. הדיון נשוא התלונה התקיים במסגרת בירור תביעה קטנה. סדרי הדין הנהוגים בבית משפט לתביעות קטנות שונים מאלה הנהוגים בשאר הערכאות. חל איסור על יצוגם של בעלי הדין בידי עורכי דין אלא רק ברשות בית המשפט (סעיף 63 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984). ההקלות הדיוניות אותן מעניק החוק בהליכים המתקיימים בבית המשפט לתביעות קטנות אינן פוטרות את בית המשפט לתביעות קטנות מחובות יסוד. כך, למשל, חובת רישומו של פרוטוקול בו יתועד הדיון חלה גם על בית המשפט לתביעות קטנות ונקודת המוצא חייבת להיות רישומו כמתחייב בדיון. בהחלטות שונות שלנו הערנו כי ראוי שהפרוטוקול ישקף גם הסברים שניתנו לצדדים על ידי השופט. כפי שמעידה נציגת הפרקליטות, לא כל הארועים שהתרחשו במשפט מצאו ביטוי בפרוטוקול. הוא הדין בכל הנוגע להעדת עדים. בעניין זה (ר' תמצית החלטת 779/15 שפורסמה באתר האינטרנט של הנציבות) כבר קבעתי כי ההקלות הפרוצדורליות והראייתיות החלות בבית המשפט לתביעות קטנות אינן מאיינות כללי יסוד של מתן עדות בבית המשפט לרבות החובה להזהיר עדים. גם מחובה זו התעלמה השופטת.

19. במקרה זה, אחד מן הצדדים היה מיוצג על ידי עורך דין אף שהוא עצמו עורך דין. הצד האחר, שאינו משפטן, הופיע בגפו. העובדה כי ניתנה החלטה, על ידי השופטת, המאפשרת לתובע, עולה חדש, כנראה, להיות מיוצג, אין בה כדי לפטור את בית המשפט מלהביא בחשבון ניהול המשפט את העובדה שבפועל הוא לא היה הוא מיוצג ואת יחסי הכוחות הבלתי שווים של הצדדים – כשמצד אחד של המתרס ניצבים הדיוטות הנמנים, כך ניתן לסבור, במקרה זה, על קבוצת אוכלוסייה מוחלשת, ומן הצד האחר עורך דין המיוצג על ידי עורך דין נוסף. את כל אלה יש להביא בחשבון בניהול המשפט.

20. זאת ועוד זאת. כבר כתבתי בעבר כי "היושב בדין מוסמך להעיר למי שאינו נוהג כהלכה באולמו ואף חובה מוטלת עליו לעשות כן על מנת לשמור על התנהלות ראויה מקצועית ותרבותית של הדיון..." (ר' תמצית החלטה מס' 166/16 שפורסמה באתר האינטרנט של הנציבות וגם בדוח השנתי של נציבות תלונות הציבור על שופטים לשנת 2016). לא כך נהגה השופטת. הדיון עצמו התנהל באי סדר, נשמעה "עדות" ממי שלא נקרא להעיד בפרוצדורה המתבקשת, ואחד מן הצדדים הטביע חותמו על הדרך בה התנהל ההליך. במהלך הדיון הושמעו הערות פוגעניות – בלא שבאה לכך התגובה המתבקשת מצד בית המשפט. הרושם שנוצר הוא, כי אחד מן הצדדים זכה להזדמנות טובה יותר להציג את עניינו במשפט. "משרד הפנים, ולמיטב זכרוני גם התובע 1" - כך כותבת נציגת הפרקליטות - "לא זכו לייצג את עמדתם באופן סדור ומפורט".

21. די במראית עין של משוא פנים כדי לפגוע באמון הציבור בבתי המשפט. גם הפגיעה בזכות הטיעון והפגיעה בשיוויון בין הצדדים מהווה פגיעה בעיקרי הצדק הטבעי. התנהגות השופטת לא היתה ראויה, גם בהיבטים נוספים, כמפורט לעיל.

בשל כל אלה נמצאה התלונה מוצדקת.

אליעזר ריבלין
נציב תלונות הציבור על שופטים

העתק: המתלונן
השופטת ליאורה אדלשטיין, בית המשפט לתביעות קטנות, אילת
הנשיאה אבירה אשקלוני, בית משפט השלום, באר שבע
כב' הנשיאה אסתר חיות, בית המשפט העליון
גב' איילת שקד, שרת המשפטים
השופט ד"ר יגאל מרזל, מנהל בתי המשפט